

Alfons HOFFMANN¹
(1885 – 1963)

Alfons Hoffmann

Profesor Alfons Hoffman urodził się 12 listopada 1885 roku w Grudziądzu jako syn Jana - tłumacza i sekretarza sądu i Anny z domu Kruza. Z domu rodzinnego wyniósł wielkie umiłowanie polskości i muzyki. W roku 1905 ukończył pruskie gimnazjum humanistyczne. W 1905 r. Alfons Hoffmann wstąpił na Wydział Maszynowy i Elektrotechniczny Politechniki Gdańskiej (Königliche Technische Hochschule zu Danzig), który ukończył 11 XI 1911 r.

Cały wolny od nauki czas poświęcał na działalność w polskich kołach śpiewaczych w Gdańsku i na Kaszubach. Już w 1906 r. A. Hoffmann został dyrygentem działającego od roku 1898 r. „Koła Śpiewaczego Lutnia” w Gdańsku. W krótkim czasie stał się przypadkowo dyrygentem Lutni Gdańskiej, co zadecydowało o niemałym udziale w życiu śpiewaczym Pomorza w systematycznym organizowaniu kół śpiewaczych w związku. Dzięki działalności A. Hoffmanna i chóru Lutnia, 30.07.1909 r. na zjeździe delegatów chórów w Wejherowie powstał „Związek Śpiewaczy Okręgu Kaszubskiego”, pierwsza organizacja tego typu na Pomorzu. Wejherowski zjazd, jak i następne, były manifestacją polskość na tej ziemi rozwoju kulturalnego dorobku społeczności polskiej, rywalizującej na polu gospodarki, kultury, polityki z ludnością niemiecką. W ten sposób A. Hoffmann krzewił polskość wśród swoich rodaków

mieszkających w Gdańsku i na Kaszubach. Za tę działalność utracił w 1910 r. stypendium cesarskie Magnum Frey dla wyróżniających się studentów. Mało kto posiada tak wielkie zasługi w działalności społeczno-politycznej jak prof. Alfons Hoffmann.

Po uzyskaniu dyplomu inżynierskiego to jest od 11 XI 1911 do roku 1918 pracował w niemieckich fabrykach i zakładach elektrotechnicznych, w Akwizgranie i w Berlinie. W 1918 r. po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, wraca natychmiast do Gdańska. Zgłasza się do Podkomisariatu Naczelnej Rady Ludowej i podejmuje tam działalność nad przywróceniem państwowości polskiej.

W listopadzie 1918 r. wrócił do Gdańska i zgłosił się do Podkomisariatu Naczelnej Rady Ludowej. Wstąpił do tajnej organizacji wojskowej, opartej na legalnej Straży Ludowej i gniazdach sokolich, planującej przyłączenie Pomorza i Gdańska do Polski. W okresie przejmowania przez polskie władze tych ziem A. Hoffmann był łącznikiem działaczy wyzwolenczych z władzami w Warszawie. Wchodził także z ramienia Polski w skład komisji ustalającej granicę między Polską a Wolnym Miastem Gdańskim. Wydaje się, że okres Jego pracy w latach 1906-11, kiedy to organizował ruch śpiewaczy w Gdańsku i na Kaszubach, można śmiało zaliczyć do pracy na niwie państwowej. Podobnie jak Jego prace konspiracyjne w czasie okupacji niemieckiej w Warszawie nad opracowywaniem różnych projektów dotyczących przyszłej energetyki krajowej.

Na początku 1920 r. został oddelegowany do starostwa w Toruniu. Otrzymuje polecenie budowy elektrowni wodnej w Gródku nad Wdą. Jej budowę rozpoczęli Niemcy w 1914 r. Wykonali oni zaledwie 10 % koniecznych prac. Dzięki wielkiemu wysiłkowi i zdolnościom organizacyjnym A. Hoffmanna, wytrwałości, niesłychanej pracowitości tę budowę szybko ukończono, pierwszą turbinę Francisa uruchomiono już w 1923 r. Drugi hydrozespół oddano do eksploatacji rok później. Uruchomienie trzeciego turbozespołu nastąpiło 6 sierpnia 1927 r. Elektrownia ta, o mocy instalowanej 3900 kW, była wówczas pierwszą powojenną, a zarazem największą elektrownią wodną w Polsce, zbudowaną przez polskiego inżyniera i robotnika oraz za pomocą polskiego kapitału. Podkreślić należy, że A. Hoffmann nie miał żadnego doświadczenia w budowaniu elektrowni wodnych, przy których istniała konieczność wykonania szeregu skomplikowanych robót hydrotechnicznych, brakowało również odpowiedniej kadry jak i specjalistycznego sprzętu. **Foto3**

Już w 1922 r. inż. Hoffmann opracował swój pierwszy plan elektryfikacji województwa pomorskiego zwany „Małym programem Gródka”. Źródłami mocy miało być: 18 elektrowni wodnych i 5 parowych o łącznej mocy ok. 60 MW oraz sieć 60 kV łącząca główne źródła zasilania. Obok 14 czynnych elektrowni należało zbudować dodatkowo 9 wodnych, między innymi Żur, Tleń i Tczew. Dobre wyniki pracy elektrowni Gródek umożliwiły powstanie 3 marca 1924 r. przedsiębiorstwa pod nazwą „Pomorska Elektrownia Krajowa Gródek” SA w Toruniu, którego pierwszym dyrektorem został inż. A. Hoffmann.

¹ Tekst zamieszczony jest w książce *Polacy zasłużeni dla elektryki*, PTETiS 2009, s. 193-204.

W 1928 roku A. Hoffmann opracowuje niesłychanie śmiały i nowatorski plan budowy na Śląsku dużej elektrowni cieplnej o mocy 300 MW i przesyłanie energii elektrycznej liniami 200 kV do Poznania i Łodzi. Niestety z różnych powodów nie został on zrealizowany. Następny plan, opracował A. Hoffmann w 1929 r. Jego celem była elektryfikacja województw: pomorskiego, poznańskiego, łódzkiego i warszawskiego do 1970 r. Brak środków finansowych, zmusił do zmodyfikowania również tego planu, ograniczając się tylko do elektryfikacji Pomorza.

W 1927 r. została wybudowana linia przesyłowa (w gabarytach 110 kV) wysokiego napięcia 60 kV i długości 70 km Gródek-Toruń. Była to pierwsza po odzyskaniu niepodległości linia przesyłowa zbudowana na tak wysokie napięcie. W latach 1927-8, w rekordowym czasie 6 miesięcy, wybudował drugą napowietrzną linię przesyłową 60 kV o gabarytach 110 KV, o długości 140 km Gródek-Grabówek (blisko portu Gdynia). W ten sposób budujący się port i miasto Gdynia, nasze okno na świat, uzyskało mocne wsparcie w zasilaniu w energię elektryczną. Linię 15 kV Gdynia-Puck-Władysławowo-Jurata zbudowano w 1935 r. po raz pierwszy w kraju na słupach drewnianych ze szczytami betonowymi.

W okresie od jesieni 1928 r. do zimy 1929 r. zbudowano pod kierownictwem A. Hoffmanna w rekordowym czasie 19 miesięcy, elektrownię wodną w Żurze z dwiema turbinami Kaplana o mocy po 4400 kW i rozdzielnię napowietrzną 60 kV z liniami 60/110 kV: Gródek-Żur i Żur-Gdynia o łącznej długości 140 km. Kolejnym sukcesem A. Hoffmanna była elektryfikacja portu w Gdyni i zbudowanie tam 1936 r. w ciągu 16 miesięcy elektrowni cieplnej, z generatorem o mocy 7,5 MW i napięciu 15,75 kV (w Polsce nie stosowano do tej pory tak wysokiego napięcia generatora). Turbozespół miał po raz pierwszy w kraju chłodzenie kondensatu wodą morską. Budowę elektrowni rozpoczęto we wrześniu 1935 r., a zakończono w grudniu 1936 r. [32], cykl budowy trwał 16 miesięcy.

Ta elektrownia, wraz z sąsiednimi ciepłymi w Grudziądzu, Toruniu i Bydgoszczy oraz elektrowniami wodnymi w Gródku i Żurze oraz z łączącymi je liniami, stanowiły pierwszy w Polsce jednolity system elektroenergetyczny. Miał on się rozciągać od Włocławka aż po Hel, obejmując obszary miejskie Bydgoszczy, Gdyni, Grudziądza i Torunia oraz wspólny rozdział mocy, umożliwiający ekonomiczną pracę dziesięciu elektrowni. Znakomicie rozumiał wielkie znaczenie, jakie niesie elektryfikacja kraju dla jego rozwoju gospodarczego. Dlatego też prowadził stałą rozbudowę systemu elektroenergetycznego na Pomorzu i jego powiązań z innymi elektrowniami.

W 1933 r. uruchomił w Gródku fabrykę doskonałych grzejników, stosując patent Bäckera na elementy grzejne i własne pomysły konstrukcyjne i technologiczne. Produkowano tam kuchenki elektryczne, warki, bojler, grzałki, a nawet kuchnie okrętowe (m.in. dla m/s Sobieski i floty wojennej). Fabryka ta zatrudniała przed wojną (praca na trzy zmiany), przeszło 500 pracowników. Dyrektor A. Hoffmann, z tego względu był bardzo ceniony przez okoliczną ludność, która mogła u niego znaleźć dobrze płatną pracę.

Dyr. A. Hoffmann był znakomitym menedżerem, często powtarzał, że inżynier musi się także doskonale znać na ekonomii. O Jego dużych talentach dyrektorskich niech świadczy następujący fakt. W momencie rozstania się z PEK Gródek po 18-letniej pracy, majątek „Gródka” wynosił 38 mln zł przy początkowym kapitale założycielskim Pomorskiej Elektrowni Krajowej Gródek SA w 1924 r. tylko 6 mln zł. Według prognoz opracowanych przez Hoffmanna roczne zapotrzebowanie energii elektrycznej na jednego mieszkańca Pomorza miało w 1970 r. wynosić 1000 kWh, a tymczasem faktyczne zużycie energii w 1970 r. wyniosło 1025 kWh, a więc prawie idealnie zgodne z prognozą. Prof. A. Hoffmann nie był typem naukowca jak np. prof. S. Szpor czy inni. Jego domeną działania była energetyka, a szczególnie elektrownie wodne, gdzie osiągnął znakomite sukcesy.

Był nie tylko dobrym dyrektorem, ale zarazem wychowawcą, dbał o swoją załogę. Utworzył w Gródku stołówkę, w której pracownik płacił tylko za wsad żywnościowy, resztę kosztów pokrywało PEK Gródek. W Gródku działały kluby kajakowe, wycieczkowe, teatralne, taneczne itp., które dawały załodze urozmaicone możliwości spędzenia wolnego czasu. Po II wojnie światowej najpierw pracował nad odbudową elektrowni wodnych na Raduni (Bielkowo i Łapino), a następnie w latach 1946-49 elektrowni w Dychowie, przyczyniając się walcnie do jej odbudowy.

Był urodzonym i utalentowanym racjonalizatorem. Dla linii 60 kV (budowanych w gabarytach 110 kV) opracował i opatentował specjalny izolator wiszący Hf 35, produkowany przez fabrykę porcelany w Ćmielowie. Zastosowanie tego izolatora przyczyniło się do znacznych oszczędności (uniknięcie drogiego importu). Izolatory te, osprzęt sieciowy i przewody były poddawane próbom mechanicznym i elektrycznym w zbudowanych przez niego i doskonale wyposażonych laboratoriach wysokich napięć i wytrzymałości materiałów. Z Jego inicjatywy, opracowano i wdrożono system szybkiej lokalizacji zakłóceń oraz uszkodzeń w liniach 60 kV. W 1938 r. na linii Żur-Gródek zainstalowano pierwszy w kraju system samoczynnego powtórnego załączania linii (automatyka SPZ). To w Gródku w 1935 r. zastosowano po raz pierwszy prace pod napięciem przy wymianie izolatorów kołpakowych.

30 listopada 1938 r. inż. Alfons Hoffmann został powołany na członka dyrektora generalnego zarządu Śląskich Zakładów Elektrycznych SA, tzw. Ślązelu, w skład którego wchodziła elektrownia Chorzów, wraz z siecią elektryczną. Należała ona dawniej do niemieckiej spółki Oberschlesische Elektrizitätswerke (OEW) z dyrekcją w Gliwicach, która traktowała po macoszemu zakład położony w Polsce.

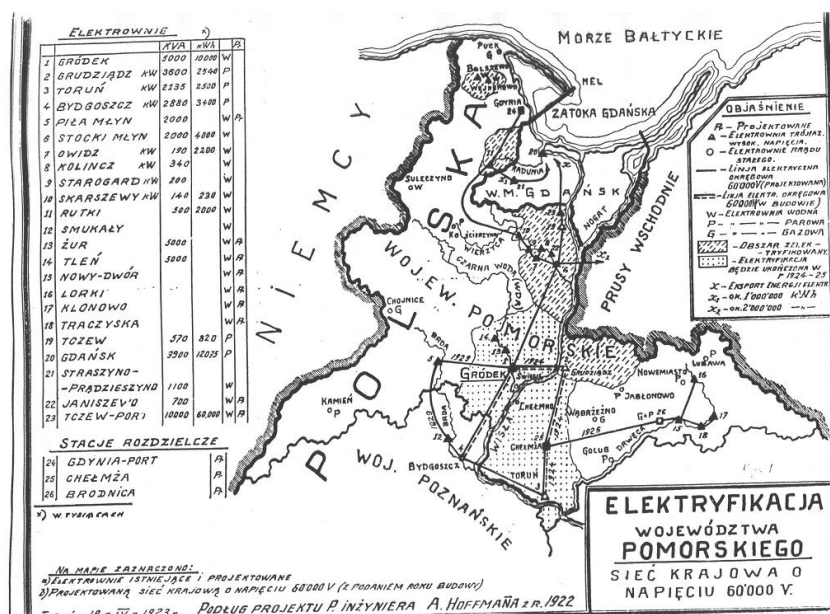
Alfons Hoffmann natychmiast zaproponował rozbudowę elektrowni w Chorzowie. Została opracowana koncepcja rozbudowy zakładu w dwóch etapach. Przed wybuchem wojny złożono zamówienia na turbozespół 45 MVA i 3 kotły na 64 atm. 500°C. Ponadto przystąpiono do rozbiórki starych budynków pod budowę nowych pomieszczeń. Pierwszy etap modernizacji ukończyli w 1942 r. według polskich planów Niemcy. Drugi został zrealizowany dopiero po wojnie. Jako naczelny dyrektor Ślązela A. Hoffmann miał większe możliwości realizacji swoich wielkich wizji i poważnych planów rozwoju energetyki. Chyba to był jeden z motywów przeniesienia się do Katowic.

Profesor Józef Borzyszkowski – Uniwersytet Gdański – tak pisał o nim: Non omnis moriar ! Nie wszystek umarł. Pozostawił swoje dzieła, grono wybitnych wychowanków i kontynuatorów Jego prac. Powiedziano tu o Nim przed 25 laty, na podobnej sesji, słowami prof. Lucjana Nehrebeckiego:

„Podziwiałem wielkie zdolności organizacyjne Profesora, umiejętność doboru pracowników i szczególnie ugruntowanie sylwetki energetyka polskiego, dostosowanego do nowych zadań związanych z uprzemysłowieniem kraju. W tę dziedzinę pracy zdołał Profesor włożyć wiele serca i przekazać wybitne cechy swego charakteru, zdobyte w wieloletniej walce o polskość Kaszub i Pomorza, i przy budowie elektryfikacji Pomorza. Współczesny nam energetyk polski, wyróżniający się patriotyzmem, rzetelnością i zdyscyplinowaniem, w dużym stopniu wywodzi się z wieloletniej pracy wychowawczej Profesora A. Hoffmanna”.

Jego zasadnicze inżynierskie osiągnięcia są następujące:

- Zbudował w latach 1920-27 pierwszą w kraju, po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., elektrownię wodną w Gródku oraz w 1927 r. wybudował pierwszą w kraju linię przesyłową WN 60 kV Gródek-Toruń.
- Zbudował pierwszy w kraju jednolity system elektroenergetyczny, oparty o trzy podstawowe elektrownie: wodne Gródek, Żur i ciepłą Gdynia oraz napowietrzne linie przesyłowe 60 kV. System ten rozciągał się od Torunia, Bydgoszczy, poprzez elektrownię Gródek i Żur aż po Gdynię i dalej linią 15 kV do Władysławowa i Juraty.

- Pierwszy w kraju zastosował szcudła betonowe do budowy linii 15 kV Gdynia-Puck-Władysławowo-Jurata.
- Jako dyrektor PEK Gródek - pierwszy w kraju w 1935 r. zastosował wykonywanie prac remontowych na czynnej linii przesyłowej o napięciu 60 kV pod napięciem - wymiana izolatorów kołpakowych.
- Zbudował najnowocześniejszą i największą w przedwojennej Polsce, elektrownię wodną Żur.
- Jako dyrektor PEK Gródek - pierwszy zastosował w elektrowni Żur w 1929 r. odłączniki 60 kV umożliwiające ich otwarcie pod obciążeniem.
- Jako dyrektor PEK Gródek - pierwszy w kraju zastosował aparaturę umożliwiającą samoczynne ponowne załączenie linii tzw. SPZ.
- Jako dyrektor PEK Gródek - pierwszy w kraju zastosował w elektrowni Gdynia generator o napięciu 15 kV.
- Jako dyrektor PEK Gródek - pierwszy w kraju wdrożył system szybkiej lokalizacji zakłóceń i uszkodzeń na liniach przesyłowych 60 kV.
- Opracował koncepcję budowy elektrowni szczytowo-pompowej Żydowo, której nadano Jego imię.

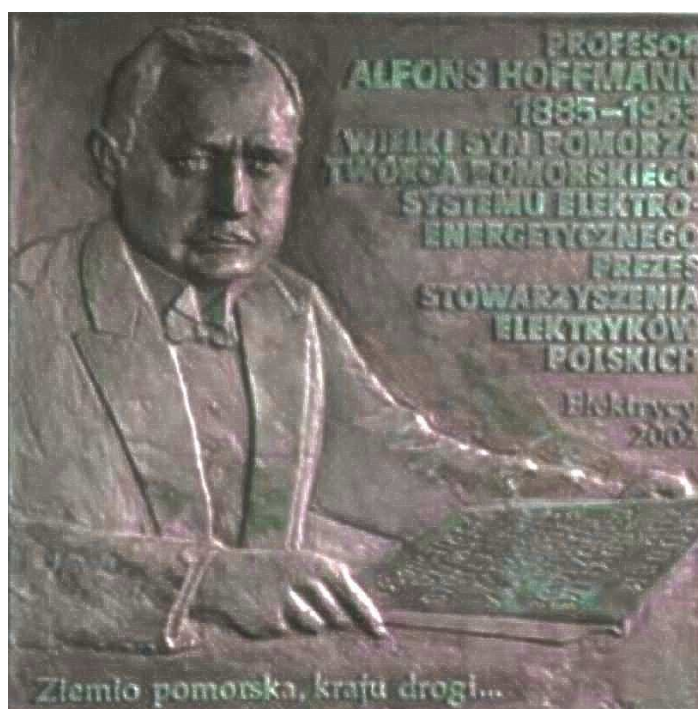
- Jako dyrektor PEK Gródek zbudował w 1933 r. w Gródku fabrykę grzejników i innych odbiorników elektrycznych, która zatrudniała 500 osób.
- W ciągu niecałego roku, pod jego kierownictwem w Ślązeli w Katowicach w latach 1938-39 dokonano poważnych zmian organizacyjnych. Złożono również zamówienia na zakup nowoczesnego turbozespołu 45 MW oraz trzech wysokoprężnych kotłów. Stworzył perspektywy do dalszego szybkiego rozwoju przedsiębiorstwa.
- Osobiście kierował w latach 1946-49 odbudową elektrowni wodnej w Dychowie. Wniósł wraz z częścią personelu b. PEK Gródek oraz miejscową załogą poważny wkład pracy w dzieło odbudowy tej elektrowni.
- Opracował przed wojną osobiście koncepcję ogrzewania elektrycznego dworca PKP Warszawa-Główna, która została przed wojną zrealizowana.
- Zgłosił projekt dzwonu nurkowego, opiniowany pozytywnie przez Ministerstwo Energetyki. Projekt ten zastosowano z dobrym rezultatem przy odbudowie elektrowni wodnej w Dychowie.
- Opracowanie i zastosowanie nowego typu izolatora kołpakowego 15/20 kV. Jego wprowadzenie do wykonawstwa linii napowietrznych przyniosło duże oszczędności poprzez rezygnację z zakupu izolatorów z importu

Prof. Borzyszkowski tak charakteryzuje postać prof. A. Hoffmanna [32]:

Był i jest profesor inż. Alfons Hoffmann wybitnym przedstawicielem ukształtowanej w okresie zaboru prusko-niemieckiego inteligencji polskiej Pomorza Nadwiślańskiego. Pozostanie swoistym symbolem odchodzącego już w przeszłość ideału inteligenta, spalającego się w swojej zawodowej pracy i w bezinteresownej służbie społeczeństwu. Należał do tych, o których nie tylko Pismo Święte mówi, iż stanowią sól naszej ziemi.

Prof. A. Hoffmann był człowiekiem prawym, patriotą, wiernym synem Pomorza i Kościoła. Był także inżynierem – humanistą, wielkim człowiekiem renesansu. W krótkim biogramie nie sposób opisać wszystkich Jego dokonań. Dlatego też odesłać należy czytelnika do książki będącej w druku, opracowanej przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich w 2008 roku pt. „Prof. Alfons Hoffmann – pionier i współtwórca polskiej elektroenergetyki”.

Przez całe życie Alfons Hoffmann wiele czasu i serca poświęcał pracy w organizacjach społeczno-zawodowych. Już w grudniu 1918 r. wstąpił do Stowarzyszenia Techników w Poznaniu. W 1921 r. założył Toruńskie Koło SEP_i był w latach 1921-1931 jego pierwszym prezesem. Pod koniec 1921 r. zorganizował w Toruniu II Ogólnopolski Zjazd Elektrotechników. Miał również znaczący udział w organizacji VIII Zgromadzenia Delegatów Kół SEP 1 czerwca 1928 r. w Toruniu. Działał również we władzach centralnych SEP. Już w 1923 r. był członkiem Zarządu SEP (zwanym później Zarządem Głównym) i uczestniczył w pracach Centralnej Komisji Słownictwa Elektrycznego, a później w pracach Polskiego Komitetu Elektrycznego, Polskiego Komitetu Wielkich Sieci Elektrycznych i CK Normalizacji Elektrycznej. Podczas V Walnego Zgromadzenia (WZ) SEP w 1933 r. w Warszawie, połączonego z XV Zjazdem Elektrotechnicznym Związku Czechosłowackiego, gościł 300 uczestników w Elektrowni Gródek. Na IX WZ SEP w dniach 25-27 kwietnia 1937 r. w Warszawie został wybrany na prezesa SEP na kadencję 1937/1938 i na wiceprezesa na kadencję 1938/39. Z Jego inicjatywy odbyło się w dniach 26-30 lipca 1938 r. X Walne Zgromadzenie SEP w Gdyni i na Bałtyku na m/s Piłsudski.

W czasie wojny brał udział w pracach konspiracyjnego SEP. Opracował wtedy m.in. nową konstrukcję wsporcza dla izolatorów na słupach drewnianych, która stała się po wojnie podstawowym rozwiązaniem dla linii średnich napięć. Współpracował również z Komisją XI „Linie napowietrzne”, która pod przewodnictwem H. Tarnawskiego przygotowała projekt „Przepisy na linie elektryczne napowietrzne prądu silnego”. Był również członkiem zespołu Związku Elektrowni Polskich w składzie: M. Kuźmicki (przewodniczący), A. Hoffmann, R. Podoski, K. Straszewski i J. Tymowski, który dla potrzeb Delegatury Rządu na Kraj opracował projekt elektryfikacji Polski w granicach z 1938 r. na okres do 1956 r. pod kryptonimem „Projekt Z i sprawy organizacyjne”. ZEP przestał działać po zburzeniu Warszawy.

Na XIV WZD 1 czerwca 1961 r. w Szczecinie w uznaniu za całokształt swoich olbrzymich zasług otrzymał najwyższe wyróżnienie SEP - godność Członka Honorowego Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Działalność naukowa

W 1949 r. A. Hoffmann rozpoczął pracę naukową u prof. K. Kopeckiego na Politechnice Gdańskiej jako generalny projektant. Wykładał tam również elektrownie wodne i grzejnictwo. Pracując u prof. K. Kopeckiego napisał pracę „Siłownie zbiornikowo-pompowe”, w której przedstawił możliwości wybudowania elektrowni szczytowo-pompowych w kraju. Prof. K. Kopecki wystąpił o nadanie Jemu stopnia docenta, z przyczyn politycznych wniosek został odrzucony. W 1955 r. przeszedł do pracy w Instytucie Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku w charakterze kierownika Zakładu Budownictwa Śródlądowego. Tam opracował między innymi kataster sił wodnych 24 rzek północnej i zachodniej Polski. Kataster obejmował dopływy Wisły, dolnej Odry, Warty i innych rzek Pomorza. Na wniosek Rady Naukowej Instytutu Budownictwa Wodnego PAN w Gdańsku, decyzją Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki uchwałą z dnia 26.09.1957 roku przyznany został mu tytuł profesora nadzwyczajnego.

Do Jego osiągnięć naukowo-dydaktycznych należy zaliczyć :

- Pracę pt. „Siłownie zbiornikowo-pompowe”, przedstawia w tym dziele możliwości wykonania w kraju elektrowni pompowo-szczytowych (między innymi w Żarnowcu i w Żydowie).
- Kataster sił wodnych rzek Przymorza i dolnych dopływów Wisły i Odry (24 rzek) ogółem 26 tomów opracowań dla Komitetu Gospodarki Wodnej i Ministerstwa Energetyki.
- Prowadzenie badań modelowych układów chłodzenia dużych elektrowni cieplnych.
- Prowadzenie badań modelowych dla elektrowni wodnej i zapory w Solinie na Sanie.
- Wybudowanie w Gródku trzech laboratoriów: olejowo-chemicznego, wytrzymałościowego i wysokich napięć z generatorem udarów na napięcie 500 kV, (co było w owym czasie ewenementem). W tych laboratoriach prowadzone były również badania naukowe, które służyły między innymi unowocześnianiu produkcji grzejników elektrycznych i innych elementów produkowanych w Gródku.
- Opracowanie w 1922 r. pierwszego w kraju kompleksowego planu elektryfikacji Pomorza.
- Pierwsze wprowadzenie w kraju nowoczesnych taryf różniczkowo-dwuczłonowych (blokowych), przyjaznych dla odbiorców.
- Uzyskał patent na opracowany przez siebie izolator kołpakowy typu Hf 35 „Motor”, wg projektu wynalazczego A. Hoffmanna.

Warto przytoczyć tutaj opinię prof. Wacława Balcerskiego, który w swym uzasadnieniu nadania godności profesorskiej A. Hoffmannowi napisał następująco [18]:

Otóż w przeciwieństwie do znacznej większości naszych elektryków, którzy w okresie międzywojennym bądź nie rozumieli bądź nie doceniali korzyści płynących z rozbudowy energetyki wodnej, mgr inż. A. Hoffmann był zawsze i został do ostatka niestrudzonym orędownikiem rozbudowy tego działu gospodarki. W dziedzinie tej trzeba, więc działalność mgr. inż. A. Hoffmanna określić jako pionierską, przeprowadzoną na przekór licznym oporom – działalność, w której wyprzedził on ogół naszych energetyków o 25-30 lat. Jeśli przyszły historyk polskiej energetyki wodnej wymieni kiedyś nazwiska profesorów Narutowicza i Pomianowskiego, jako ludzi którzy działalność swą nastawili na jej rozwój, to jednocześnie obok tamtych dwóch wymieni z pewnością nazwisko mgr. inż. Alfonsa Hoffmanna, jako inżyniera-praktyka, który idee te z wielkimi sukcesami jako pierwszy w Polsce wcielił w życie.

Jako dyrektor A. Hoffmann wielką uwagę przywiązywał do stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych. W tym celu zorganizował na terenie elektrowni Gródek własną szkołę zawodową. Personel i kadrę techniczną chętnie wysyłał na różne konferencje, seminaria, spotkania zawodowe, nawet za granicę. Uczestnicy takich konferencji musieli składać po powrocie wyczerpujące sprawozdania. Sugerował prowadzenie badań naukowych przez swoich pracowników we własnych laboratoriach. O tym tak pisze prof. J. Marecki [32]:

Trzeba podkreślić, że dyr. A. Hoffmann był w latach 30. prawdziwym wychowawcą kadr inżynierskich i naukowych. Wprawdzie „Gródek” był przedsiębiorstwem energetycznym, którego głównym zadaniem była elektryfikacja Pomorza i rozwój produkcji energii elektrycznej, ale inżynierowie tam zatrudnieni byli również zobowiązani do podnoszenia swoich kwalifikacji i mieli czas na pracę własną. A. Hoffmann wymagał od nich

publikowania artykułów w czasopiśmie technicznych, uczestniczenia w międzynarodowych konferencjach energetycznych i prezentowania tam polskich osiągnięć technicznych, które wówczas w Europie były bardzo mało znane.

Organizował zjazdy naukowe dyrektorów i personelu technicznego i kierowniczego innych elektrowni, spotkania, seminaria, które służyły wymianie doświadczeń. Osobiście był też często zapraszany jako prelegent, był, bowiem świetnym mówcą i wykładowcą. A. Hoffman jako delegat Polskiego Komitetu Energetycznego wziął udział w 6 międzynarodowych kongresach, wygłaszając na nich referaty, w których przedstawiał polskie osiągnięcia. Tak dla przykładu w 1936 r. w Sztokholmie omawiał doświadczenia PEK Gródek w pracach pod napięciem przy wymianie izolatorów kołpakowych. Na Kongresie Wiedeńskim w 1938 roku poinformował zebranych o opracowaniu planu ogrzewania dworca kolejowego w Warszawie energią elektryczną. Hoffmann, pomijając Sztokholm i Wiedeń, brał udział jeszcze w 3 innych międzynarodowych konferencjach, między innymi w Rzymie w 1926 roku. Reprezentował tam Polski Komitet Energetyczny oraz Związek Elektrowni Polskich, referując polskie osiągnięcia w zakresie energetyki.

Prof. Alfons Hoffmann zmarł 30 grudnia 1963 r. i został pochowany na cmentarzu w Gdańsku-Wrzeszczu. Kondukt żałobny prowadził ordynariusz diecezji pelplińskiej ks. dr Kazimierz Kowalski. Na pogrzeb przybyli Jego współpracownicy, wychowankowie oraz liczne rzesze energetyków. Jego pogrzeb był wielką manifestacją i hołdem złożonym temu Zasłużonemu Synowi Ziemi Pomorskiej, którą tak mocno umiłował.

Za elektryfikację Pomorza już w 1926 r. odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, a w 1939 r. kolejno wyróżniony godnością Członka Honorowego Pomorskiego Związku Śpiewaczego w Toruniu. Po wojnie uzyskał Złotą Odznakę z Wieńcem Laurowym Zjednoczenia Polskich Zespołów Śpiewaczych i Instrumentalnych oraz Złotą Odznaką Honorową NOT i SEP. W 1957 r. otrzymał Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, a w dniu 1 czerwca 1961 r. w Szczecinie Walny Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Elektryków Polskich przyznał mu za wybitne zasługi w stowarzyszeniu swoje najwyższe wyróżnienie – godność Członka Honorowego. Złotą Odznakę Miasta Gdańska uzyskał w 1960 r. W 1972 r. Elektrownia Żydowo otrzymała imię inż. A. Hoffmanna. W 2002 r. utworzono pamiątkowy medal im. prof. Alfonsa Hoffmanna, który jest przyznawany wybitnym energetykom przez Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich Warszawa.

Źródła:

1. Antoni Misterek, *Działalność zawodowa prof. inż. Alfonsa Hoffmanna*. Świadectwo pamięci, wspomnienia o prof. inż. A. Hoffmannie, wydawca Zakład Energetyczny Toruń SA, Toruń–Bydgoszcz 2002 r.
2. Lidia Serbin-Zuba, *Prof. inż. Alfons Hoffmann – działacz społeczny Pomorza*. Świadectwo pamięci - wspomnienia o inż. A. Hoffmannie, wydawca Zakład Energetyczny Toruń SA, Toruń– Bydgoszcz 2002r.
3. Zbigniew Białkiewicz, Tadeusz Domżański, *Życie i działalność prof. inż. A. Hoffmanna*, Seminarium poświęcone pamięci prof. inż. Alfonsa Hoffmanna oraz 80-leciu uruchomienia elektrowni Gródek – Bydgoszcz 2004 r., Organizatorzy - Stowarzyszenie Elektryków Polskich O/Bydgoski, Elektrownie Wodne Sp. z o.o. w Samociążku, ZE Toruń, ZE Bydgoszcz
4. Janusz Herder, Jan Błasiak, *75 lat eksploatacji elektrowni wodnej Gródek*, Konferencja zorganizowana przez Zakład Energetyczny Bydgoszcz i SEP O/Bydgoski w Gródku w 1998 r.
5. Konferencja naukowo-historyczna, W hołdzie prof. A. Hoffmannowi, Stowarzyszenie Elektryków Polskich O/Bydgoski i Toruński, Grudziądz -Toruń 15 - 16 marca 2006 r., materiały konferencyjne
6. Mariusz Chudecki, Józef Malinowski, *Profesor Alfons Hoffmann - Człowiek, który oświecił Pomorze*, Bractwo Czarnej Wody i Gmina Drzycim 2005 r.
7. Alfons Hoffmann, *Życiorys własnoręczny*, opracowany dla Polskiej Akademii Nauk, Komitet Gospodarki Wodnej, Gdańsk 1955 r.
8. SEP Oddziały Bydgoski – Gdański – Toruński, *Zasłużeni dla Polskiej Elektryki*, wydane z okazji Walnego Zjazdu Delegatów SEP w Gdańsku w dniu 25.09.1987 r.
9. Jan Glama, *Rozwój energetyki na Pomorzu od roku 1920 do 1945 r.* Rękopis
10. Stanisław Mikos, *Polacy na politechnice w Gdańsku w latach 1904-1939*, PWN Warszawa 1987 r.
11. *Elektrownia Parowa „Gródka” w porcie gdyńskim*, Przegląd Elektrotechniczny 23/1936
12. Kazimierz Kopecki, *Opinia o działalności i dorobku naukowym mgr. inż. Alfonsa Hoffmanna*, wniosek o przyznanie tytułu profesora nadzwyczajnego
13. Wacław Balcerski, *Opinia o mgr. inż. Alfonsie Hoffmannie pracownika Biura Studiów Gospodarki Wodnej IBW- PAN – Gdańsk*, wniosek o przyznanie tytułu profesora nadzwyczajnego
14. *Opracowanie zbiorowe*, Wyd. ZE Toruń 1998 r., *Zakład Energetyczny Toruń SA 1923 – 1998*
15. *Wspomnienia z pierwszych lat skoordynowanego ruchu śpiewaczego Pomorza 14.02.1949 r.*, Rękopis Alfonsa Hoffmanna
16. Stefan Namysłowski, *Oleje izolacyjne dla celów elektrotechnicznych*, PEK Gródek-Toruń 1929 r.
17. *Opracowanie zbiorowe, 70 lat Elektrowni Wodnej Żur*, Megawat, Numer Specjalny luty 2000 r.

18. Ryszard Rogaliński, *Ponowne uruchomienie szczytowej elektrowni wodnej z członem pompowym w dolnym biegu rzeki Bóbr*, Dychów 1946-1951 r. Rękopis
19. Opracowanie zbiorowe, *Historia Elektryki Polskiej Elektroenergetyki*, Wyd. SEP, WNT 1992 r.
20. Danuta Merska, *Symposium historyczne 100-lecie urodzin A. Hoffmanna*, Przegląd Elektrotechniczny 10-11-12/1986
21. Wacław Pawłowski, *W dniu uruchomienia zakładu wodnego w Żurze*, Przegląd Elektrotechniczny nr 4/1930
22. Tomasz Biernacki, *Alfons Hoffmann*, Energetyka nr 2/1964
23. Jacek Marecki, *Opinia w sprawie uczczenia pamięci prof. Alfonsa Hoffmanna (1885-1963)*, Gdańsk-SEP, Oddział Bydgoski 2007 r.
24. Alfons Hoffmann, *Elektryfikacja Pomorza – Tezy*, Opracowanie wydane 23.5.1939 r. Katowice
25. Tadeusz Domżański, *Prof. Alfons Hoffmann- Ojciec Polskiej Elektroenergetyki*, Biuletyn Informacyjny PSE SA Warszawa nr 10/ 2006
26. Praca zbiorowa, *Elektroenergetyka – na dawnych i obecnych ziemiach polskich w ikonografii*, Wydawca Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA Warszawa 2005
27. Opracowanie zbiorowe – w druku, *Prof. Alfons Hoffmann – wybitny pionier i współtwórca polskiej elektroenergetyki*, Stowarzyszenie Elektryków Polskich 2008 r

Opracował Tadeusz DOMŻALSKI